

VÄRMDÖ KOMMUN

Handläggare
William O'Brien
Utredningsenheten

Tjänsteskrivelse
2018-03-15

Diarienummer
2018KS/0133

Miljöbokslut 2017

Innehåll

Inledning	3
De lokala miljömålen	3
Sammanfattat resultat.....	3
Vision och mål – hållbar utveckling.....	4
Sex lokala miljömål.....	4
Kommunala styrdokument på miljöområdet.....	5
Åtgärder 2017.....	9
Miljömiljonen.....	9
Race for the Baltic.....	10
Skolornas arbete	10
Bilpoolen.....	10
Marksaneringarna.....	11
Energiomställning i fastigheterna.....	11
Resultat 2017.....	11
En god bebyggd miljö	11
Begränsad klimatpåverkan	13
Grundvatten av god kvalitet	14
Giftfri miljö	14
Hav i balans, levande kust och skärgård, ingen övergödning	15
Ett rikt växt- och djurliv	15
Lista över styrdokument på miljöområdet	17

Inledning

Hållbarhetsfrågor är reglerade i såväl Värmdös långsiktiga vision, i inriktningsmål för mandatperioden samt i ett flertal styrdokument. Värmdö kommun har en omfattande energi- och klimatpolicy och sex lokala miljömål. Vidare har kommunen antagit särskilda miljömål för utvecklingen av Gustavsberg. Tillsammans med kommunens översiktsplan ger dessa styrdokument vägledning om hur kommunen ska arbeta för att bidra till ett hållbart samhälle.

För att uppnå omställningen till ett hållbart samhälle krävs en samverkan på internationell, nationell och lokal nivå. Det lokala arbetet inom kommunen med hållbarhetsfrågor sker, och måste ske, på ett flertal olika nivåer och inom olika verksamheter.

För att få en övergripande bild över styrdokumentens målsättningar och verksamhetens arbete kring dessa följer kommunen årligen upp sitt miljöarbete i ett miljöbokslut, vilket föreliggande dokument utgör.

De lokala miljömålen

Miljöbokslutet utgår ifrån kommunens sex lokala miljömål som antogs av kommunfullmäktige i juni 2016. Miljömålen är utformade efter Sveriges 16 nationella miljö kvalitetsmål, regionala miljömålsprioriteringar och kommunens specifika förhållanden och förutsättningar. De beskriver en vision inom de miljöområden som kommunen prioriterar och ger vägvisning om hur kommunen ska arbeta för att uppnå målen. Syftet med miljöbokslutet är att följa upp hur arbetet kring miljömålen fortlöper. Årets uppföljning ger en bild av hur miljöarbetet fortlöper och beskriver delar av det arbete som genomförts inom miljöområdet under 2017.

Arbetet med att identifiera indikatorer för att följa upp miljömålen är pågående. Under 2017 har kommunen arbetat med att ta fram en miljöplan. Detta dokument ska klargöra i förväg vilka delmål med tillhörande indikatorer som ska följas upp. Delmålen ska alla kopplas till miljömålen. En tydlig miljöplan kommer underlätta uppföljning och därigenom öka möjligheten att uppnå målen. De indikatorer som redovisas i föreliggande dokument följer i den mån det är möjligt miljöplanen. Dock så finns värdena för vissa inte tillgängliga eftersom de inte dokumenterats. För att detta ska ske behöver miljöplanen antas så att kommunens verksamheter i förväg får vetskap om dem och kan förbereda sig på uppföljning. Många av indikatorerna är nya för året och trender kan därför vara svåra att utläsa. Mindre delmål som snarare utgör aktiviteter för att uppnå de mer övergripande delmålen har skalats bort. Antalet delmål och tillhörande indikatorer är därför mindre än tidigare år. Avsikten är att öka överskådligheten och tydligheten i uppföljningen.

Sammanfattat resultat

Årets miljöbokslut visar att Värmdö i många avseenden har förbättrat sin miljöstatus under året.

Detta syns bland annat genom att:

- Utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp samt centralt belägen bebyggelse pågår

enligt plan.

- Avloppsinventeringen har intensifierats de senaste åren, även om målet om inventering blir svårt att nå.
- Kommunorganisationens förbrukning av fossila bränslen minskar.
- Andelen kollektivtrafikanter är relativt låg.
- Övergripande styrdokument på miljöområdet har genomlysts i fråga om aktualitet och ansvar.
- Uppföljningen av miljömålen håller på att utvecklas. En miljöplan som fastslår vilka delmål och tillhörande indikatorer som ska följas upp i miljöbokslutet är under framtagande.

I årets uppföljning av miljöarbetet bedöms respektive miljömål som delvis uppfyllt och de sex miljömålen bedöms sammantaget som delvis uppfyllda. Bedömningen har gjorts utifrån de indikatorsvärden som redovisas i kapitlet Resultat 2017.

Vision och mål – hållbar utveckling

En hållbar utveckling är en utveckling där sociala, ekonomiska och miljömässiga dimensioner ömsesidigt stödjer varandra. I en hållbar utveckling analyseras sociala, ekonomiska och miljömässiga faktorer samlat och utifrån ett helhetsperspektiv. Miljöfrågan kan alltså inte hanteras isolerat, utan måste kopplas samman med samhällets, eller kommunens, utveckling i stort. Med det sagt är möjligheten att ställa om till ett hållbart samhälle avhängigt ett fungerande och resultatriktat miljöarbete. Kommunens miljö- och hållbarhetsarbete har sin utgångspunkt i Värmdös framtidsvision – Vision 2030 – som antogs 2009 och som anger tre viktiga förhållningssätt för hållbarhet:

- Vi möter framtiden genom att ligga i framkant för den nödvändiga omställningen till långsiktig hållbarhet.
- Vi använder förnybar energi, har moderna och miljövänliga transporter och bygger kretsloppsanpassat.
- Vi vågar pröva nya lösningar.

Sedan 2009 har kommunen utvecklat och konkretiserat tankar om hållbar utveckling i översiktsplanens strategi för bebyggelser samt i avsnittet om hållbar utveckling och hållbar livsstil.

Sex lokala miljömål

Värmdös kommunfullmäktige tog beslut om lokala miljömål i juni 2016. Målen är utformade med utgångspunkt i av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmål samt kommunens specifika förhållanden och förutsättningar och beskriver Värmdös vision och prioriterade områden inom miljöarbetet. Målen är sex till antalet men berör alla de 15 nationella miljö kvalitetsmålen som kommunen är ålagd att arbeta med.

Miljömålen anger fokus fram till år 2030 i syfte att överensstämna med översiktsplanen. Inom den tiden kan det dock komma att uppstå behov av att revidera och komplettera miljömålen eller prioritera andra miljömål. Kommunens sex lokala

miljömål är:

1. En god bebyggd miljö
2. Begränsad klimatpåverkan
3. Grundvatten av god kvalitet
4. Giftfri miljö
5. Hav i balans, levande kust och skärgård och ingen övergödning
6. Ett rikt växt- och djurliv

Målet en god bebyggd miljö är övergripande de övriga fem. Detta i likhet med den miljömålsstruktur det regionala miljömålssamarbetet i stockholmsregionen arbetar efter. I stort följer Värmdös miljömålsprioriteringar det regionala miljömålsarbetet. Till skillnad från det regionala arbetet har vi på lokal nivå valt att lyfta fram Grundvatten av god kvalitet samt valt bort att arbeta med Frisk luft som ett eget miljömål.

På regional nivå bedöms alla av kommunens prioriterade mål utom Begränsad klimatpåverkan som inte uppnådda och inte möjliga att nå till år 2020 med befintliga och beslutade styrmedel och åtgärder. Begränsad klimatpåverkan, som till skillnad från resterande mål har målar 2050, bedöms enbart på nationell nivå. På den nivån bedöms det inte heller möjligt att nå. I Stockholms län finns framtagna strategier för hur arbetet med för länet prioriterade miljö kvalitetsmål bör bedrivas.

Kommunala styrdokument på miljöområdet

Utöver Vision 2030 och kommunens lokala miljömål finns ett flertal policys, planer och program som rör kommunens miljöarbete. Detta kapitel innehåller en kort redogörelse av gällande styrdokument med tydlig koppling till miljö- och hållbarhetsarbetet.

Översiktsplan 2012-2030

I översiktsplanen finns mål och rekommendationer för hur Värmdö ska kunna expandera utan att skada miljön. Stor hänsyn har tagits till skyddsvärda områden och grönskulpturer vid planering av nya bostads- och industriområden. Översiktsplanen innefattar kommunens utvecklingsstrategi vilken eftersträvar bostadsbyggande i kollektivtrafiknära områden.

Energi- och klimatpolicy

Antogs av fullmäktige 2010 och reviderades 2014. Policyn innehåller mål om minskade klimatpåverkande utsläpp och en strategi för hur målen ska nås. Målen är uppdelade i klimatmål, energimål och transportmål och omfattar regionala och kommunala mål. Målsättningarna sträcker sig till år 2020 som ett delmål och 2030 som slutmål.

Sedan revidering 2014 är Energi- och klimatpolicyn synkroniserad med den regionala Klimat- och energistrategin för Stockholms län. I likhet med den regionala strategin är målen i Värmdös energi- och klimatpolicy kopplade till sex åtgärdsområden som avser transporter och resande, energianvändning i bebyggelse, energiproduktion, samhällsplanering, bärkraftig konsumtion av varor och tjänster samt kunskapsuppgagnad och utvecklingsarbete.

Policyn för inköp och upphandling

Antogs av kommunfullmäktige 2014 och gäller för alla typer av inköp och upphandlingar som görs inom kommunen eller kommunens bolag. Policyn fastslår att Värmdö kommuns upphandling av varor och tjänster ska ske med målsättningen att skapa ekonomiska fördelar, minska miljö- och klimatpåverkan och ge kvalitetsmässiga mervärden för den kommunala verksamheten. Varor och tjänster som upphandlas ska bidra till en god livsmiljö med minsta möjliga negativa miljöpåverkan.

Upphandling ska ske med stöd av Miljöstyrningsrådets kriterier för miljövänlig upphandling. Utgångspunkten ska vara att kommunens leverantörer ska arbeta systematiskt med miljöfrågor och att den på tillverkningsorten gällande miljö- och arbetsmiljölagstiftningen följs.

Strategi för minskad klimatpåverkan från fastigheternas energianvändning

Antogs av kommunfullmäktige 2012. Strategin har sin utgångspunkt i Energi- och klimatpolicyn och är en vägvisare mot ett mer energieffektivt och koldioxid neutralt fastighetsbestånd. Strategin ska bidra till att minska kommunens utsläpp av växthusgaser samtidigt som kommunen ska leverera ett inomhusklimat som ger nöjda hyresgäster. Energieffektivisering ska alltid beaktas när förändringar sker i lokalbeståndet.

Fastighets- och lokalpolicy

Antogs av kommunfullmäktige 2016. Policyn syftar till att säkerställa att den långsiktiga planeringen av kommunens lokalbehov bedrivs effektivt. Policyn beskriver hur kommunen genom att hushålla med resurser kan bidra till en hållbar framtid och skapa långsiktigt hållbara fastigheter och miljöer. Bland annat ska kommunens fastigheter byggas energi- och resurssnålt med minsta möjliga miljöstörning samt med låg livscykelkostnad. En minskad energianvändning, sunda materialval och en minskad miljö- och klimatpåverkan ska därför eftersträvas vid såväl ny- om- eller tillbyggnation som vid sedvanliga underhållsrenoveringar av kommunens lokaler. Lokalerna ska uppfylla kraven på att förebygga olägenhet för människors hälsa vilket bl. a. innebär att de ska ha en god luftkvalitet och en god ljus- och ljudmiljö. Ändringar och energieffektiviseringar ska genomföras med stor hänsyn till god inomhusmiljö och det ska eftersträvas att all utomhusmiljö ska vara inbjudande, välskött, trygg och tillgänglig.

VA-Plan

Antogs av kommunfullmäktige 2014. Tillsammans med VA-översikt och VA-policy utgör planen kommunens vattenplanering. Vattenplaneringen visar hur kommunen ser på nationella, regionala och lokala miljömål som berör vatten och avlopp samt hur kommunen ämnar arbeta för att uppnå god vattenstatus, enligt kraven i EU:s ramdirektiv för vatten. Planeringen är ett paraply- och styrdokument för planering, projektering och prövning av vatten och avlopp och ger stöd och vägledning för beslut i frågor om VA-utbyggnad.

Enligt VA-planen ska kommunen arbeta för en långsiktigt hållbar avloppsrening där kommunalt VA finns och medverka till att gemensamma avloppsanläggningar på sikt kan anslutas. Vidare har kommunfullmäktige antagit målet att alla fastigheter ska ha godkända avlopp med fullgod rening år 2020. Det innebär att ca 8000 avlopp ska ha

åtgärdats vid utgången 2020.

Målen ska nås genom fortsatt utbyggnad av kommunala vatten och avlopp samt ett intensivt arbete med att åtgärda undermåliga avlopp. VA-planen beskriver den VA-utbyggnad som planeras samt de övriga insatser som krävs för att nå målen.

Miljöprogram för utvecklingen av Gustavsberg

Antogs av kommunfullmäktige 2011. Programmet gäller för samtliga detaljplaner inom ramen för Gustavsbergsprojektet. Den nya bebyggelsen som planeras ska uppfylla högt ställda hållbarhetskrav och underlätta för en hållbar livsstil. Strukturen i programmet följer de nationella miljökvalitetsmålen och kopplas främst till begränsad klimatpåverkan, frisk luft och en god bebyggd miljö. Mindre buller, hälsosam inomhusmiljö, klimatanpassning och biologisk mångfald är områden som lyfts särskilt i miljöprogrammet.

Miljöprogrammet ligger till grund för samverkan och avtal med byggherrar. Krav ställs i exploateringsavtal innan detaljplaner antas. När en detaljplan inom Gustavsbergsprojektet går in i ett genomförandeskede påbörjas en uppföljning av programmets krav och rekommendationer.

Grönstrukturplan

Antogs av kommunfullmäktige 2014. Planen definierar Gustavsbergs gröna karaktärer och visar områden med höga värden inom natur, rekreation och kulturmiljö. Planen är kopplad till de mål för grönstrukturer som finns beskrivna i översiktsplanen.

Grönstrukturplanen är ett vägledande styrdokument som används i det dagliga arbetet med utveckling och investering i Gustavsberg. Planen innehåller riktlinjer och förslag på åtgärder och utvecklingsmöjligheter. För utveckling av det område som Gustavsbergsprojektet omfattar fungerar planen bland annat som ett underlag till placering och prioritering av olika bebyggelseförslag.

Avfallsplan

Antogs av kommunfullmäktige 2014. Planen utgör tillsammans med avfallsföreskrifter som antogs samtidigt kommunens renhållningsordning. Avfallsplanen ska följas upp varje år. Ett fåtal mål och aktiviteter i avfallsplanen följs upp vid behov. Planen ska ses över vart fjärde år.

Utgångspunkt för kommunens avfallshantering är EU:s avfallsdirektiv från 2008 och nationell lagstiftning. Avfall ska enligt direktivet hanteras som en resurs och behandlas enligt en hierarki, avfallstrappan, som beskriver i vilken ordning avfall ska hanteras. Enligt avfallstrappan ska avfallsmängden i första hand minimeras och i sista hand deponeras.

Kostpolicy

Antogs av kommunfullmäktige 2010. Policyns syfte är att klargöra övergripande inriktningar och ansvar kring måltids- och kostfrågor. Policyn beskriver hur kommunen ska förhålla sig till kosten i måltidsverksamheterna. Dessutom ska policyn vara en utgångspunkt för riktlinjer inom respektive nämnds ansvarsområde för att säkerställa kvaliteten på kosten.

Måltidsverksamheterna ska sträva mot det övergripande målet Ett Hållbart Värmdö. Det betyder att allt som rör måltidsverksamheterna ska ta hänsyn till miljön, som t.ex. inköp, produktion, transporter, avfallshantering och energianvändning. Policyn tar särskilt upp att maten i största möjliga mån ska baseras på inköp av ekologiska livsmedel. Vidare anges att inflytande och delaktighet är centralt för alla verksamheter. Resultatenheterna ansvarar för att kostpolicyn med tillhörande riktlinjer följs.

Kostpolicyn var under revidering 2017.

Gång- och cykelplan för Värmdö kommun 2013 -2020

Antogs av kommunfullmäktige 2014. Planen är ett verktyg för arbete kring gång- och cykeltrafik med det övergripande målet att andelen gående och cyklister i Värmdö ska öka. Målet ska uppnås genom att gång- och cykelnätet byggs ut och förbättras. Gång- och cykelvägnätet ska vara gent och sammanhängande och knyta samman kommunens centrumområden, det regionala cykelstråket, kommunens replipunkter och kommunens prioriterade förändringsområden. Till det övergripande målet kopplas ett antal delmål, en handlingsplan samt indikatorer för uppföljning.

För att nå målet satsar kommunen budgetmedel för nya gång- och cykelvägar med syfte att skapa ett sammanhängande stråk och knyta samman dessa med regionens cykelstråk, kommunens skärgårdsbryggor och kommunens prioriterade förändringsområden.

Riktlinjer för internt miljöarbete

Antogs av kommunstyrelsen 2013. Riktlinjerna beskriver hur kommunen från ett hållbarhetsperspektiv ska bedriva sitt interna miljöarbete kopplat till upphandling, energieffektivisering, livsmedelsinköp, avfallshantering, transporter och skadliga ämnen.

Riktlinjerna fastslår att det interna miljöarbetet ska följa den ordinarie linjeorganisationens ansvarsförhållanden och ingå i den ordinarie verksamhetsplan som sektorer och avdelningar årligen upprättar. Verksamhetsplaner ska innehålla åtgärder som planeras och kan omfatta både externa och interna åtgärder. Fokus bör vara att vidta miljöåtgärder i kärnverksamheten. Resultatet av åtgärderna ska följas upp årligen.

Sedan antagandet av riktlinjerna har flertalet styrdokument inom riktlinjernas fokusområden tagits fram eller reviderats, däribland Energi- och klimatpolicy och Plan för minskning av skadliga ämnen.

Plan för minskning av skadliga ämnen

Antogs av kommunfullmäktige 2013. Planen grundlägger ett systematiskt och långsiktigt arbete med att minska andelen skadliga ämnen inom kommunens verksamheter. Den är indelad i sju faser där bland annat inventering, inköp/upphandling och utfasning av skadliga ämnen ingår. I planen ingår en utfasningslista över skadliga ämnen baserad på Kemikalieinspektionens kandidatlista med särskilt farliga ämnen. Utfasningslistan omfattar även inredning, inventarier och material. Uppföljning och redovisning ska ske årligen.

Dagvattenpolicy

Antogs av kommunfullmäktige 2012. Syftet med policyn är att skapa ett gemensamt ställningstagande om vilka ansvarsområden och grundprinciper som ska gälla för dagvatten i Värmdö kommun. Policyn gäller framför allt för större ombyggnationer och exploateringar, men även befintliga dagvattenlösningar berörs. Kommunens mål för dagvattenhantering ska implementeras i kommunens löpande arbete, till exempel i nya detaljplaner och exploateringar.

Sedan policyn togs fram utförs alltid en prövning av lämplig dagvattenhantering i detaljplanering. Val av reningsmetoder och recipienter sker med stöd av policyns rekommendationer.

Rese- och transportpolicy

Antogs 2004 och reviderades 2017. Rese- och transportpolicyn omfattar samtliga anställda och förtroendevalda i Värmdö kommun samt kommunens helägda bolag. Policyn gäller för alla typer av resor företagna i tjänsten och som betalas av Värmdö kommun, samt vid inköp, användning och avyttring av tjänstefordon och förmånsbilar inom Värmdö kommun.

Åtgärder 2017

I följande kapitel redogörs för några av de mer aktuella åtgärder som genomförts under 2017. Mycket annat arbete har utförts inom kommunen men är av mer löpande karaktär och har därför inte lyfts fram här.

Miljömiljonen

I driftbudget 2017 avsatte kommunfullmäktige en miljon kronor för arbete kring miljön. Denna satsning benämndes miljömiljonen. Inom miljömiljonen genomfördes två projekt. Det ena är en serie korta filmer om Värmdö kommuns miljömål. Kommunens miljömål är inte samma som de nationella och därför ansågs det viktigt att förmedla vad som prioriteras i miljöområdet. Formatet valdes för att informationen skulle vara tillgänglig och lättbegriplig. Filmerna avsågs vara en illustrativ beskrivning av kommunens målsättningar ur miljöhänseende. Detta genom att förmedla känsla och aktivitet och öka lusten att veta mer. Utöver rena landskapsvyer består filmen av scener där människor lever och verkar i kommunen på hållbara vis. Alla statister som medverkar i filmen är anställda eller anhöriga till anställda på Värmdö kommun. Filmerna lanserades för allmänheten på Värmdö kommuns Instagram-konto. Något senare delades de även på kommunens sida på Facebook. De finns numera tillgängliga på kommunens websida.

För att säkra att befintliga lagar och direktiv följs samt att kommunens styrdokument bidrar till att kommunens miljömål uppnås beslutades att det även ska ske en genomlysning och vid behov revidering av de styrdokument som berör miljöfrågor för en del av miljömiljonen. Genomlysningen av dokumenten inleddes med en omvärldsanalys inom området miljö och klimat. Det har analyserats vad som finns och som kommer komma framöver kring mål och lagstiftning. Detta avser både internationellt som inom EU samt nationellt, regionalt och lokalt. Därefter har en genomgång gjorts av de styrdokument i Värmdö som berör miljö och klimat. Detta har utgått ifrån kartläggningen och kompletterats med intervjuer av chefer inom

samhällsbyggnads- och tillväxtsektorn. Med omvärldsanalysen som grund har de sedan aktualitetsprövat samtliga befintliga miljörelaterade styrdokument. Därefter har man utifrån aktualitetsprövningen upphävt, slagit ihop, reviderat och framtagit dokument så att styrdokumentorganisationen blivit ändamålsenlig ur ett miljöperspektiv.

Race for the Baltic

Kommunstyrelsen beslutade 2016 att Värmdö kommun ska medverka i projektet Race for the Baltic (RFTB). RFTB är ett internationellt program med syfte att återställa Östersjön. Kommuner, företag och entreprenörer bidrar med kunskap och arbetar gemensamt med att utveckla hållbara ekonomiska utvecklingsmöjligheter för att skapa en attraktiv region för medborgare och näringsliv. Samhällsbyggnads- och tillväxtsektorn har resurssatt en projektledare för Race for the Baltic under 2017. Kostnaderna har fördelats lika mellan bygg- och miljöavdelningen och samhällsbyggnadsavdelningen. Inom ramen för RFTB har det under 2017 framtagits en Blå strategi, en åtgärdsplan och ett utkast till handlingsplan.

Under hösten 2017 har projektledaren bistått bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden med inventeringsarbete för Svartsö och Nämndö samt Träskö. I samband med att projektledaren sedan slutade i december 2017 så har bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden övertagit den del av arbetet i RFTB som går ut på att hitta hållbara vatten- och avloppslösningar i skärgården och utgöra ett stöd för fastighetsägarna i skärgården. För sammanhållen bebyggelse i skärgården planeras inventeringen och informationen även innehålla ett stöd för att ordna avloppsrening gemensamt.

Skolornas arbete

Varje vår deltar Värmdö i Håll Sverige Rents aktion mot nedskräpning. Under några veckor på våren är förskolor, skolor och privatpersoner ute och plockar skräp för ett trevligare och renare närområde. Många skolor och förskolor tar tillfället i akt att i samband med aktionen arbeta pedagogiskt med frågor som nedskräpning, återvinning och konsumtion. 2017 deltog 4237 barn och vuxna i Värmdö kommun i aktionen.

Håll Sverige Rent har en certifiering vid namn Grön Flagg. I den ingår ett enande ramverk kring hur skolor och förskolor kan lära ut hållbarhetsfrågor på ett spännande sätt. Tillsammans hittar deltagarna på aktiviteter som de testat i sin närmiljö. 19 verksamheter i Värmdö är anslutna till Grön Flagg. Av dessa har två anslutit sig under året. Lövhamra förskola nominerades till årets Grön Flagg- förskola. De belönades till sist med en bronsplacering.

Kommunen har avsatt 0,3 miljoner kronor för att skapa giftfria lärmiljöer för barn och unga i förskolorna. Utöver det kommer den också verka för att såväl förskolor som skolor ska upprätta handlingsplaner för energieffektiviseringsåtgärder samt plan för hur verksamheterna ska arbeta med kommunens miljömål.

Bilpoolen

Sedan 2013 samordnar kommunen delar av sina fordon i en bilpool. Under 2016 har företaget Bilpoolen stått för detta. I poolen ingår samtliga bilar som finns tillgängliga för anställda i kommunhuset. Av dessa bilar var två stycken eldrivna och övriga tio

el/bensin-hybrider 2017.

Marksaneringarna

Bygg- miljö- och hälsoskyddsnämnden genom bygg- och miljöavdelningen ställer krav på provtagning av mark som misstänks vara förorenad vid förändrad markanvändning, till exempel om en industrifastighet görs om till bostads- eller parkfastighet. Innan de åtgärddar en upptäckt markförorening är verksamhetsutövaren skyldig att anmäla åtgärden till miljöskyddsgruppen vid bygg- och miljöavdelningen, som är tillsynsmyndighet i Värmdö.

Under 2017 har miljöskyddsgruppen skrivit beslut i sju ärenden. Framöver bedöms det sannolikt att antalet beslut av detta slag kan komma att öka i och med att det byggs mer i Värmdö och däribland på förorenad mark.

Energiomställning i fastigheterna

Kommunfullmäktige har ställt upp målet att alla oljepannor ska fasas ut ur uppvärmningen av kommunens fastigheter till år 2030. Fastighetsenheten har själva ställt upp målet att uppnå detta till 2020. När oljepannor tas ur bruk ersätts oljeanvändningen med förnybara och koldioxidneutrala uppvärmningssätt som fjärrvärme, bergvärme och värmepumpar. Fastighetsenheten har 2017 tagit bort en oljeanläggning, bestående av två stycken oljepannor under 2017. Det återstår nu fem oljepannor i bruk inom kommunens fastighetsuppvärmning.

Kommunen har två större solcellsanläggningar. Dessa ligger på taket på kommunhuset i Skogsbo och på förskolan Solbacken i Mörtnäs. Det planeras för fler i kommande nybyggnadsprojekt.

Resultat 2017

Nedan redovisas värden på indikatorer kopplade till olika delmål. De är indelade efter de sex lokala miljömålen. Delmålen och tillhörande indikatorer utgår, i den mån det är möjligt, ifrån miljöplanen.

En god bebyggd miljö

En god bebyggd miljö tar till vara på Värmdös unika miljö och förhållanden och ger en god och hälsosam livsmiljö.

Byggande sker i kollektivtrafiknära lägen i tätorter och i väl belägna förändringsområden så att välfungerande lokalsamhällen med närhet och mötesplatser kan fortsätta att utvecklas.

Infrastrukturen ska stödja denna utveckling och bidra till ett robust och hållbart samhälle genom en medveten planering.

Bebyggelse ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. Det innebär att miljö- och naturvärden bibehålls och är nära och tillgängliga för invånarna.

Våra samhällen ska också medverka till en bra regional och global miljö samt till att tillvarata kulturvärden.

Indikator	Målvärde	2014	2015	2016	2017
Andel nybyggnation i väl belägna lägen i tätort	95 %	-	-	80 %	80 %
Kollektivtrafikens andel av motoriserade resor ¹	54 år 2030	-	32 %	-	-
Andel resor med gång, cykel och kollektivtrafik	70 % år 2030	-	37 %	-	-
Andel cykelresor av alla resor	20 % år 2030	-	7 %	-	-
Kg hushållsavfall per invånare	360 kg per person och år	-	-	547 kg	543 kg
Andel materialåtervinning	65 %	-	-	31 %	31 %

Koppling till andra styrdokument och mål

Målet kopplar även till de nationella miljö kvalitetsmålen: Bara naturlig försurning, Säker strålmiljö, Frisk luft, Giftfri miljö.

Frågor kring medveten och strategisk planering tas upp i översiktsplanen och målet täcks därför till stor del in av den. Översiktsplanen har tagits fram med hänsyn tagen till den regionala anpassningen av de nationella miljö kvalitetsmålen.

Inriktningen ”Ett hållbart Värmdö” lyfts i översiktsplanen fram som särskilt viktigt för Värmdös utveckling till en bra livsmiljö för nuvarande och kommande generationer. Översiktsplanen visar grunddragen i användningen av mark och vatten samt en ändamålsenlig struktur på bebyggelse, grönområden, kommunikationsleder och andra anläggningar; främja bra miljöförhållanden och en långsiktig hushållning med naturresurser samt främja en från social och ekonomisk synpunkt bra samhällsutveckling.

Det finns därtill mål i kommunens energiplan, fastighets- och lokalpolicy, strategi för minskad klimatpåverkan från fastigheters energianvändning, avfallsplan, gång- och cykelplan, Grönstrukturplan för Gustavsberg och naturreservatplan med anknytning till målet att skapa en god bebyggd miljö. Miljöprogrammet för Gustavsberg har egna mål

¹ Samtliga indikatorer om resvanor mäts endast var fjärde år, nästa mätning sker således 2019. Gäller alltså även för de två nedanstående indikatorena.

och riktlinjer för hur en god bebyggd miljö kan uppnås.

Begränsad klimatpåverkan

Utsläppen av växthusgaser ska minska så att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.

Miljöanpassade trafiksystem ska byggas ut och kollektivtrafiken främjas genom att den görs attraktiv och tillgänglig. Nyttjandet av förnyelsebara energikällor ska främjas och teknik som leder till större effektivitet och lägre energiförbrukning ska nyttjas.

Värmdö ska underlätta för kommuninvånarna att göra miljösmarta val och kommunens egen konsumtion ska kännetecknas av hållbarhet.

Indikator	Målvärde	2014	2015	2016	2017
Ton CO ₂ e/invånare ²	1,5 ton per invånare år 2030	2,6 ton	2,01 ton	-	-
CO ₂ e från transporter inom kommunen, jämfört med 2010	30 % av utsläppen 2010 år 2030	89 %	89 %	-	-
Total CO ₂ e, jämfört med 1990.	37 % av utsläppen 1990 år 2030	50 %	49 %	-	-
Fossilbränsleanvändning ³ i kommunens fordon och uppvärmning av kommunens byggnader	0 liter år 2030	-	-	-	80 555 liter

Koppling till andra styrdokument och mål

Målet kopplar även till de nationella miljökvalitetsmålen: Bara naturlig försurning, Frisk luft.

Klimatfrågan har en stark koppling till översiktsplanen där den beskrivs som prioriterad fråga i översiktsplanarbetet. Översiktsplanen utgår från en vision om Värmdö år 2030 och har ett utvecklingsorienterat upplägg med fokus på strategiska frågor om bland annat bebyggelsestruktur och klimataspekter. Där beskrivs att kommunen ska hantera en fortsatt snabb utveckling och prioritera framtidsfrågor genom ett visionsarbete och ett miljöarbete som omfattar klimat- och energiaspekter.

Det finns dessutom mål i kommunens energiplan, avfallsplan, gång- och cykelplan, rese- och transportpolicy, fastighets- och lokalpolicy, strategi för minskad klimatpåverkan från fastigheters energianvändning och vindkraftspolicy som berör målområdet

² Siffror finns redovisade senast för 2015, gäller även för de två följande indikatorerna

³ Inkluderar ej kommunens bolagskoncern

Begränsad klimatpåverkan. Även Miljöprogrammet för Gustavsberg har stark koppling till målet.

Grundvatten av god kvalitet

Tillgång på grundvatten av god kvalitet och mängd är avgörande för Värmdös utveckling, för människors hälsa och för miljön.

Genom en fortsatt utbyggnad av det kommunala vatten- och spillvattensnätet ska kommunen verka för ett hållbart grundvattenuttag samt för minskad saltvatteninträning. I takt med att fler dricksvattenprovtagningar sker upptäcks också kvalitetsbrister i vattnet. Utströmmande grundvatten ska ha sådan kvalitet att det är tjänligt att dricka och att det bidrar till en god livsmiljö för växter och djur i vattenmiljöer.

Kommunen ska även verka för att vattensnål teknik används.

Indikator	Målvärde	2014	2015	2016	2017
Antal nya kunder anslutna till kommunens VA-nät	Ej fastslaget	-	193	392	615
Andel enskilda dricksvattenprovtagningar med godkänd kvalitet	100 % år 2020.	82 %	73 %	69 %	66 %

Koppling till andra styrdokument och mål

Ett antal rekommendationer och åtgärder kopplade till grundvattenfrågan finns i kommunens översiktsplan. Det finns även åtgärder med bäring på frågan i den kommunala avfallsplanen.

Giftfri miljö

Kommunens invånare ska mötas av en giftfri miljö i sin vardag.

Barns hälsa och miljö ska vara i fokus. Farliga ämnen ska fasas ut ur den kommunala verksamheten och ett led i det arbetet är att öka kunskapen kring farliga ämnen.

Redan förorenade markområden ska saneras i samband med exploatering och kommunen ska verka för att mindre farliga ämnen används i bygg- och anläggningsarbeten.

Farligt avfall ska tas omhand och kommunens avfallshantering ska fortsätta att utvecklas.

Indikator	Målvärde	2014	2015	2016	2017
Andel ekologiskt producerade livsmedel som	Ej fastslaget	22 %	22 %	23 %	23 %

köps in till
kommunala
verksamheter.

Koppling till andra styrdokument och mål

Den kommunala avfallsplanen tar upp en mängd delmål och åtgärder. Avfallsfrågan är central när det handlar om att minska förekomsten av oönskade ämnen i samhället.⁴

Hav i balans, levande kust och skärgård, ingen övergödning

Värmdö kommun ska verka för att det hav som omgärdar oss ska vara i balans.

Det innebär att det ska ha en långsiktig hållbar produktionsförmåga och att den biologiska mångfalden ska bevaras. Det kräver en medveten planering, skydd av viktiga miljöer längs kusterna och i vattenmiljöerna samt en fortsatt utbyggnad av det kommunala vatten- och spillvattensnätet.

Tillsyn och information kring enskilda avloppslösningar ska bidra till kretsloppsanpassade lösningar och latrin ska i första hand transporteras till reningsverk. Dessa åtgärder ska bidra till att minska övergödningen av Östersjön.

Vår kust och skärgård ska fortsatt hållas tillgänglig. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas.

Indikator	Målvärde	2014	2015	2016	2017
Andel enskilda avlopp som inventerats	100 procent år 2020	29 %	36 %	46 %	57 %

Koppling till andra styrdokument

Översiktsplanen tar exempelvis upp förslag på åtgärder och strategier för bättre avloppshantering som till exempel utbyggnad av kommunalt VA och kravställningar för enskilda avlopp. Kommunens VA-policy styr utbyggnaden av kommunens VA-nät.

Ett rikt växt- och djurliv

Värmdö ska präglas av ett rikt växt- och djurliv och invånarna ska ha nära till natur och rekreation.

Regionens gröna kilar ska värnas och ny bebyggelse ska placeras med hänsyn till naturmiljön. Viktiga natur-, kultur- och strandområden ska skyddas och tillgängligheten till dessa ska säkras genom till exempel bildandet av nya naturreservat och biotopskyddsområden.

Kommunen ska sköta sina markområden med målet att värna biologisk mångfald. Invånarna ska fortsatt ha nära till natur och rekreation.

⁴ En kostpolicy med bland annat målsättningar avseende inköp av ekologiska livsmedel har fastställts under 2018.

Indikator	Målvärde	2014	2015	2016	2017
Totalt antal färdigställda naturreservatsbildningar sedan 2013.	16 år 2030	1	1	2	2

Koppling till andra styrdokument och mål

Målet kopplar även till de nationella miljökvalitetsmålen: Levande skogar, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap, Levande sjöar och vatten drag samt Hav i balans samt levande kust och skärgård.

Naturreservatplanen beskriver mål kring utveckling av naturreservatområden, Översiktsplanen ger rekommendationer kring exempelvis bevarandet av gröna kilar och Grönstrukturplanen för Gustavsberg ger åtgärdsförslag kring utveckling och bevarande av grönstruktur.

Lista över styrdokument på miljöområdet

Värmdö kommuns författningssamling består i dagsläget av över 280 stycken politiskt tagna styrdokument. Ett stort antal av dessa har skrivelser om hållbar utveckling eller hänvisningar till övergripande mål på miljöområdet. Det pågår just nu en översyn av kommunens alla styrdokument. Listat nedan finner ni de styrdokument som bedöms ha direkt koppling till miljöområdet.

Allmänna bestämmelser om vatten och avlopp
Avfallsföreskrifter
Avfallsplan
Bekämpningsplan för jätteloka
Belysningsprogram
Bilpolicy
Dagvattenpolicy för Värmdö kommun
Energi- och klimatpolicy
Fastighets- och lokalpolicy
Grönstrukturplan för Gustavsberg
Gång- och cykelplan för Värmdö kommun 2013-2030
Jakträttspolicy
Klimat- energistrategi för Stockholms län
Kostpolicy
Kulturmiljöprogram
Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljö
Miljöprogram för utvecklingen av Gustavsberg
Naturreservatplan
Plan för minskning av skadliga ämnen
Policy för inköp och upphandling inom Värmdö kommun
Regler för miljöbelöningen i Värmdö kommun
Regler tjänstebilar
Renhållningsordning
Riktlinjer för beräkning av parkeringsbehov
Riktlinjer för inköp och upphandling inom Värmdö kommun
Riktlinjer för internt miljöarbete
Riktlinjer för resor i tjänsten
Rutin gällande förmånsbil
Strategi för besöksnäringen
Strategi för minskad klimatpåverkan från fastigheters energianvändning
Strategisk plan för oljeskydd i Värmdö kommun
Utbildningsstyrelsens plan för hållbar utveckling 2014-2018
VA- översikt, VA-plan, VA- policy
Vindkraftpolicy
Vision Värmdö 2030
Värmdö kommuns lokal miljömål 2016-2030
Översiktsplan 2012-2030